

care l-a făcut în termen record, încit în acea istorică toamnă a lui 1989 noul **Abecedar** a ajuns pe băncile copiilor.

Aș mai aminti aici și de o altă tangentă a familiei noastre cu poetul Gr. Vieru. E vorba de sotia mea, Valentina Rusu-Ciobanu. Dinsa n-a putut să nu observe chipul inspirat al lui Gr. Vieru și i-a făcut un portret cu multe simboluri, de o valoare plastică aparte, cred eu.

La începutul anului 2005 poetul Grigore Vieru va sărbători o frumoasă aniversare. Desigur, mulți îl vor felicita

și-i vor elogia meritele față de literatura noastră și, în genere, față de poporul nostru. Vreau să-i urez și eu multă sănătate și să-i mărturisesc că tot ce face el este mult așteptat și ne este scump inimii.

Lecturile bune rămân aceleași

Dumitru CIOBANU

O dată cu venirea "eliberatorilor", în vara anului 1944, locuitorii din Vadul lui Vodă aflară cu stupeoare că biblioteca școlii medii incomplete din localitate urma să fie nimicită, cărțile date pe foc. Era o bibliotecă mare, cu zeci de mii de volume de literatură didactică, artistică, de popularizare a științei. Sătenii, reveniți din evacuare (aici, la Nistru, linia frontului a ținut o jumătate de an), nu-și vedeau capul de nevoi, încit nu dădură prea mare importanță. Doar copiii, mai ales foștii elevi, se intristară. Anterior, biblioteca ocupa o jumătate din blocul construit anume în acest scop, iar în altă jumătate se afla cantina, care, chiar pe timp de război, oferea elevilor, pe gratis, mîncare caldă și gustoasă

Cred că ideea salvării bibliotecii le venise tot copiilor. Noaptea ei se duceau și "furau" cărțile din bibliotecă, cu sacii, cit puteau duce. Noi, care încă nu eram de școală, le-am urmat exemplul. Astfel m-am ales și eu cu un sac de cărți. Puțina dintre acele volume mi-au mai rămas pînă azi. Dar nu toată biblioteca a putut fi salvată. Curînd, alte nenorociri se abătuseră asupra satului nostru. Începu foamea cea mare, deportările, colectivizarea forțată și, nu, în cele din urmă, faimosul "Licbez" - operația de lichidare a alfabetismului.

O secție a "Licbez"-ului fusese

organizată chiar în casa părintească. Oamenii, care nu prea înțelegeau sensul acestui cuvînt rusesc, l-au tălmăcit așa cum le suna la ureche, adică - "lichidarea, nimicirea analfabeților". Lumea se îngrozise. Leșea că toți neștiutorii de carte rusească urmau să fie lichidați! De aceea, la prima ședința a "Licbez"-ului din casa noastră, se prezentă lume multă, toată mahalaua, cu cărți aduse de acasă. Să demonstreze că nu sunt întunecați, că pot citi, pot scrie. De ce să fie lichidați?

Moș Arsene Mănică venise cu Arsenoia și cu fiica lor - Paulina, vădană, cu trei copii. Ca cel mai bătrîn dintre toți, zicea că lui îi e totuna, că și-a mîncat mîlaiul, da de ce să fie "lichidată" atîta lume tinăra încă?

Învățătorul, un transnistrean care abia citea pe silabe povestirea "Cînd calul ride" de I. Cana, la început nu înțelegea motivele care îi fac pe oameni să fie atît de îngrijorați. Zise:

- Ghine, "dacă voi sinteți așa de căpoși, ia citește ceva, moș Arsene.

Bătrînul scoase o carte din sin și începu să citească:

- "Fecior de bani gata", roman captivant de Irving Stonet...

Învățătorul parcă se luminează la față și întrebă:

- El și, îi rus, aista Stonet?

- Probabil, răspunse moș Arsene. Da ia ascultați cum o începe: "Feri-

cirea-i ca sănătatea, pentru a o prețui, nu strică să ne părăsească din cînd în cînd"... Și continuă moș Arsene să citească, dar mai mult să povestească de la sine, căci citise cartea ceea de mai multe ori: cum un tînăr din bogăți, îndrăgostindu-se de o fată sărăntoacă, în cele din urmă, se lăsa de moștenire, de toată averea și se făcu proletar.

- Da, constată învățătorul, și se vede că-i rus acest *Stonet*. În rusește asta înseamnă că *oftează*. Nu-mai că dacă s-a lăsat de capitalism, n-ar trebui să ofteze, da să se bucure. Ia dă-mi să-ți văd cartea.

Bătrînul i-o dădu, iar învățătorul țipă ca opărit:

- Asta-i carte românească! Ce, voi toți ați venit cu cărți românești?

Nu s-a mai înțeles nimic din acea primă ședință a "Licbez"-ului. Învățătorul se duse zăpăcit, lăsînd cartea pe masă... Oamenii, deruțați, se duseră și ei pe la casele lor.

Cartea "Fecior de bani gata" o am și azi, în rînd cu alte romane captivante, luate din fosta bibliotecă a școlii din satul nostru. Titlurile acelor cărți vorbesc de la sine: "*În împărăția morții albe*", "*Minunile și grozăviile Indiei*", "*Aventurile unui chinez*", editate prin anii '20 - '30 la București.

A doua zi, după acea lecție de "Licbez", comisii speciale au crotobăit din casă în casă și au confiscat toate cărțile românești găsite. Eu, cu fratele mai mare, am ascuns

cărțile noastre în iesle. Ani mai tîrziu însă, acele cărți, ne-au adus multe bucurii.

În vara anului 1949, chiar în ziua cînd zeci de consăteni au fost deportați în Siberia, la Vadul lui Vodă a fost deschisă o nouă bibliotecă. Într-adevăr, era o bibliotecă foarte bogată, cu opere complete ale multor scriitori clasici ruși și din alte țări, traduse în rusește. Rusa o însușisem repede, încît la absolvirea școlii medii cred că citisem toată literatura cea mai de valoare. Uneori scoteam din ascunzișul nostru cărțile celea românești, le reciteam cu nesaț. Ele îmi mai reaminteau de o cu totul altă lume, din frageda mea copilărie, de timpurile care erau mișelește numite - "timpuri întunecate".

Decenii la rînd ni s-a tot insuflat că am fi fost un popor întunecat, neștiutor de carte, că numai după "eliberarea" din anul 1944, noi, băștinașii, am început să ne civilizăm, datorită ajutorului "fratelui mai mare". Dar oamenii din generația mea și cei mai vîrstnici, își amintesc bine că tocmai în acei ani interbelici în Basarabia s-a făcut carte serioasă, fără "Licbez"-uri, fără foame și fără deportări. O rețea bine organizată de biblioteci cuprindea toate localitățile, în librării cărțile, cu tematică variată, costau foarte ieftin, fiind scrise într-o limbă limpede, curgătoare, ca apa Nistrului ce vine din Carpați.

IN MEMORIAM

V A emanat căldură și înțelepciune...

O prima întîlnire cu Biblioteca "Târgoviște" a fost într-o zi de iarnă, o zi geroasă și plină de zăpadă. Din exterior biblioteca nu se deosebea cu nimic de altele, însă intrînd în ea, ni s-a părut că am pășit într-o lume aparte a cunoștințelor. Flori peste tot... ce creau un mic paradis verde, iar cărțile de pe rafturi te imbiau să le citești. Dar mai era ceva, era sufletul acestei biblioteci. Mult timp am căutat să des-

cifram enigma care face această bibliotecă deosebită de altele și am găsit răspuns, cunoscînd-o pe Raisa Osaci - directorul acestei biblioteci. Anume ea îi întîmpina pe cititori și îi ajuta să aleagă cărțile necesare, veghea procesul de acumulare a cunoștințelor. Copiii, ieșind din bibliotecă, erau alții, mîinile fermecate ale dnei Raisa, cum îi ziceau ei, îi făcea să se îndrăgostească de carte. A știut să le arate și